

Дмитро Володимирович Швець,

начальник відділу організації служби Національної академії внутрішніх справ,
м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ СФОРМОВАНOSTІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ ДО ОХОРОНИ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

У статті подано результати розробки й обґрунтування критеріїв і показників сформованості готовності майбутніх офіцерів до охорони та забезпечення громадського порядку. Визначено і розкрито зміст високого, середнього та низького рівнів сформованості цієї готовності.

Ключові слова: *готовність, критерії готовності, показники, рівні сформованості.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Пріоритетними напрямками розвитку вищої освіти в умовах кардинальних змін в усіх державних інституціях є пошук ефективних шляхів підвищення рівня готовності майбутніх офіцерів Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) до виконання основних функцій і професійних завдань. Одним із таких завдань є охорона та забезпечення громадського порядку як складової частини діяльності правоохоронної системи з гарантування національної безпеки держави і суспільства.

З метою визначення стану сформованості готовності майбутніх офіцерів до охорони та забезпечення громадського порядку нами було здійснено роботу щодо підбору необхідного педагогічного інструментарію, проаналізовано низку наукових досліджень з проблеми вибору критеріїв і показників сформованості готовності майбутніх офіцерів до здійснення професійної діяльності та формування професійно-важливих якостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Аналіз військово-педагогічної літератури свідчить, що на сьогодні визначено загальні вимоги до

вибору й обґрунтування критеріїв та показників. Безпосередньо критерії оцінки готовності до виконання професійної діяльності військовими фахівцями розробляли в своїх працях О. Барабанщиков [1], В. Вдовюк [2], О. Діденко [3], М. Кулакова [4], С. Яворський [5] та ін. Було встановлено, що дослідники не завжди однозначно підходять до визначення критеріїв і показників професійної готовності.

Метою статті є розробка та теоретичне обґрунтування критеріїв і показників, за допомогою яких стане можливим визначення рівнів сформованості готовності майбутніх офіцерів до охорони та забезпечення громадського порядку.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Проведений науковий пошук надає можливість констатувати, що у практиці педагогічних досліджень розглядаються декілька підходів до проблеми визначення критеріїв і показників сформованості вмінь та навичок різних психолого-педагогічних категорій. Тому, перш ніж обґрунтовувати критерії і показники, необхідні для комплексної оцінки рівнів сформованості готовності до охорони та забезпечення громадського порядку, ми дослідили методологічні положення щодо визначення змісту понять “критерій” і “показник” у психолого-педагогічній літературі.

У загальному дослідники практично однотайно підходять до тлумачення поняття “критерій”, яке формулюється на словникових визначеннях, де критерій (від грец. *kriterion* – засіб судження, мірило) визначається як: “мірило оцінки, думки” [6, с. 307]; “ознака, на підставі якої дається оцінка якого-небудь явища, дії; ознака, взята за основу класифікації” [7, с. 163].

Також критерій може бути визначено як показник, що розглядають як узагальнену характеристику певного об’єкта чи роблять висновки про ефективність певного процесу. При цьому критерій є сукупністю основних показників, які розкривають рівень розвитку певного явища (об’єкта). Особливість цього підходу полягає у тому, що ступінь сформованості показника визначається шляхом фіксації його критеріїв на різних рівнях. Щодо

показників, то науковці розрізняють два види: якісні, які реєструють наявність чи відсутність певної властивості явища, та кількісні, що визначають ступінь сформованості або розвитку цієї властивості.

Критерій містить у собі групу показників, які якісно і кількісно характеризують його. Критерій є більш стабільним порівняно з показниками, що є більш динамічнішими. На певному етапі розвитку сутності явища (наприклад, перехід від сутності першого порядку до сутності другого порядку) використовуються одні показники, але на наступному етапі його розвитку деякі або більшість із них можуть бути неприйнятні, оскільки виявлена сутність (критерій) зазнала певних змін її особливостей, ознак. Критерії оцінки ефективності готовності тісно взаємопов'язані і безпосередньо визначають вибір необхідних показників.

Практично доведено, що критерії та показники є тим інструментарієм, за допомогою якого забезпечується можливість доведення сформульованих теоретичних припущень (гіпотез). При цьому вважають, що критерії й якісні показники дають суб'єктивну характеристику досліджуваному явищу, а кількісні показники – об'єктивну характеристику, надаючи можливість виміряти його.

Результати нашої роботи надали змогу зробити висновок, що вибір критеріїв для оцінки сформованості готовності до здійснення дій з охорони та забезпечення громадського порядку є найважливішою умовою її функціональності і ґрунтується на необхідності встановити рівень знань майбутніх офіцерів та сформованості необхідних професійних умінь і навичок. Тому при розробці цих критеріїв ми враховували як традиційні вимоги, яким повинні відповідати критерії, основні підходи у визначенні показників та класифікації критеріїв, так і новітні апробовані методики формування критеріїв та показників. Зокрема, на цьому наголошують О. Барабанщиков, В. Вдовюк й інші дослідники, зазначаючи, що такими вимогами є об'єктивність (відповідність отриманих результатів педагогічному явищу, що оцінюється), унікальність (неможливість замінити один критерій іншим), повнота

(охоплення найбільш значущих і стійких виявів явища), надійність (можливість одержання достовірних результатів у різних умовах), зрозумілість (однозначність тлумачення критеріїв та їх показників усіма експертами) [1; 2].

Звернемо увагу на інші запропоновані підходи до обґрунтування і визначення критеріїв. Зокрема, І. Булах та Т. Іщенко переконані, що при розробці критеріїв необхідно враховувати такі положення:

- 1) критерії визначаються в дискусіях, а не з чийсь волі;
- 2) установлення критерію незалежно від процедури вимагає експертних висновків;
- 3) за наявності фіксованої кількості “вакантних місць” перевага віддається критерію, що ґрунтується на рівні опанування предмету;
- 4) до визначення критеріїв залучаються різнобічно інформовані експерти (різні погляди знижують ефект суворості або поблажливості);
- 5) для встановлення критеріїв експерти мають одержувати дані результатів іспитів [8, с. 235; 9, с. 162].

Узагальнення наведених вище положень надає нам змогу при виборі й обґрунтуванні системи критеріїв та показників ефективності сформованості готовності до охорони і забезпечення громадського порядку враховувати такі положення:

– критерії ефективності формування готовності майбутніх офіцерів повинні бути системно пов’язані з метою формування готовності майбутніх офіцерів до охорони та забезпечення громадського порядку;

– система критеріїв повинна об’єктивно відтворювати процесуальний і результативний аспекти формування готовності майбутніх офіцерів до охорони та забезпечення громадського порядку;

– критерії повинні системно, повною мірою і чітко відображати характерологічні властивості досліджуваного явища;

– критерії повинні бути сформульовані з урахуванням компонентів та функцій готовності майбутніх офіцерів до охорони і забезпечення громадського порядку;

– критерії повинні характеризуватись сукупністю показників, які будуть зручними та доступними для використання, і відображати фактичний рівень сформованості відповідної якості під час здійснення експерименту;

– якісні показники повинні відображати кількісні зміни у рівнях сформованості готовності.

Цікавим для нас з позиції визначення критеріїв сформованості готовності майбутніх офіцерів до здійснення дій щодо забезпечення й охорони громадського порядку є наукова робота С. Буніна. У процесі пошуку шляхів удосконалення професійної підготовки майбутніх офіцерів вчений обрав такі критерії і показники готовності майбутніх офіцерів до виконання службово-бойових завдань: когнітивний (необхідний рівень професійних знань та вмінь); мотиваційно-ціннісний (інтеріоризація цінностей в особистісну сферу майбутнього офіцера); вольовий (сформованість прагнення особистості до розвитку професійної культури і здатності виявити духовний імунітет до вчинення правопорушень); поведінковий (відповідність професійних настанов та правомірної поведінки особистості, уміння постійно, активно, результативно, ефективно діяти в різних професійно значущих ситуаціях) [10, с. 96]. На нашу думку, така позиція є досить вдалою: по-перше, вона повною мірою враховує спрямованість на основні сфери життєдіяльності курсантів (майбутніх офіцерів) – навчальну, повсякденну і професійну; по-друге, відображає зміст складових готовності майбутніх офіцерів до здійснення професійних завдань.

Варто звернути увагу на дослідження процесу підготовки курсантів навчальних закладів МВС до професійних дій у нетипових ситуаціях оперативно-службової діяльності, здійснене С. Яворським. У процесі виконання одного із завдань роботи – виявити компоненти і критерії стану професійної готовності – автор дійшов висновку, що сформованість мотиваційного компонента слід визначити такими критеріями: усвідомлений вибір професії, професійні інтереси, відчуття професійного обов'язку в умовах нетипових ситуацій оперативно-службової діяльності. Критеріями сформованості орієнтаційного компонента було обрано: уявлення про вплив

нетипової ситуації на поведінку співробітника органів внутрішніх справ та якість виконання професійної діяльності, уявлення про професійні ідеали, погляди, принципи, переконання, професійну етику. Володіння професійними знаннями сутності і специфіки нетипових ситуацій оперативно-службової діяльності, володіння практичними вміннями та навичками діяти в умовах нетипових ситуацій, здатність до прийняття оперативних і неординарних рішень характеризували сформованість операційного компонента. Критеріями сформованості вольового компонента стали: емоційно-вольова усталеність, здатність до саморегуляції, гнучкість поведінки в нетипових ситуаціях, здатність витримувати значні фізичні та нервово-психічні навантаження, здатність до професійного ризику під час нетипових ситуацій. Об'єктивність в оцінках і рішеннях, випереджальна оцінка розвитку професійно нетипової ситуації, самооцінка професійної підготовленості до нетипової ситуації оперативно-службової діяльності виступили критеріями сформованості оцінного компонента [5, с. 9]. Як бачимо, автор проводить діагностування стану професійної готовності курсантів до дій у нетипових ситуаціях за критеріями сформованості мотиваційного, орієнтаційного, операційного, вольового й оцінного компонентів, які характеризують наявність загальних та спеціальних знань у професійній підготовці, присутність позитивної мотивації до виконання службових завдань, розуміння сутності нетипових ситуацій у професійній діяльності, здатність самостійно здійснювати регуляцію своєї поведінки, аналізуючи її результати. На нашу думку, такий підхід може бути використано при визначенні критеріїв і показників готовності майбутніх офіцерів МВС до здійснення дій із забезпечення й охорони громадського порядку.

Окремо необхідно зупинитись на висловлених у психолого-педагогічних дослідженнях висновках щодо використання групи критеріїв з метою моніторингу рівнів сформованості відповідних якостей. Так, А. Маркова запропонувала таку класифікацію критеріїв:

1. Об'єктивні критерії: наскільки особистість відповідає вимогам професії, вносить відчутний вклад до соціальної практики. Суб'єктивні

критерії: наскільки професія відповідає вимогам особистості, її мотивам, прагненням, наскільки людина задоволена результатом своєї праці у фаховій сфері.

2. Результативні критерії: чи досягає особистість очікуваних на сьогодні суспільством результатів своєї праці. Процесуальні критерії: чи використовує особистість у досягненні особистих результатів соціально прийнятні способи, прийоми, технології.

3. Нормативні критерії: чи засвоїла особистість норми, правила, еталони професії і чи має можливість відтворювати ці еталони на рівні майстерності. Індивідуально-варіативні критерії: чи прагне особистість індивідуалізувати свою працю, самореалізувати в ній свої особистісні потреби, виявити у діяльності свою самобутність, розвивати себе професійними засобами.

4. Критерії особистісного рівня: чи досягла особистість сьогодні достатньо високого рівня професіоналізму. Прогностичні критерії: чи має та чи шукає особистість перспективи професійного зростання, зону свого подальшого професійного розвитку.

5. Критерії професійного навчання: чи готова особистість до прийняття професійного досвіду інших осіб і чи виявляє професійну відкритість. Творчі критерії: чи прагне особистість вийти за межі своєї професії, трансформувати власний досвід, поповнити професію своїм особистісним творчим внеском.

6. Критерії соціальної активності та конкурентоздатності професії у суспільстві: чи вміє людина зацікавити суспільство результатами своєї праці, привернути увагу до актуальних професійних проблем при внутрішньому професійному локусі контролю, коли причини низької ефективності професійної діяльності особистість шукає у собі, у межах своєї професії. Критерії професійної відданості: чи вміє людина зберігати честь і гідність професії, вбачати специфічний неповторний внесок у суспільне надбання.

7. Критерії кількісні й якісні: для кожного фахівця важливою є оцінка його професіоналізму як за вимірами якості (наприклад, глибина, системність знань, сформованість навчальної діяльності, розумових здібностей), так і в

кількісних показниках (бали в рейтингу, категорії тощо), оскільки кількісні показники надають можливість співставити одержані результати [11, с. 41–48].

Правильний вибір та обґрунтування критеріїв і показників готовності майбутніх офіцерів МВС до здійснення дій з охорони та забезпечення громадського порядку є важливим науковим завданням, вирішення якого певною мірою надасть можливість підвищити рівень сформованості цієї якості і вдосконалити та динамічно розвивати функціональність навчально-виховної системи вищого навчального закладу. Важливим аспектом є врахування витрат і вибір дієвих засобів, що використовуються у цьому процесі (залучення необхідної кількості учасників, матеріальних, фінансових та інших витрат; соціально-психологічних чинників тощо).

Варто також звернути увагу на зручну класифікацію критеріїв для вимірювання професійної готовності, яку запропонував В. Уліч. Автор виокремив когнітивні, діяльнісні й особистісні критерії. Когнітивні критерії стосуються кількісних та якісних показників ефективності процесу навчання (реальний обсяг знань, актуалізація знань, застосування знань у нових ситуаціях, ефективність застосування знань у практичній діяльності). Діяльнісні критерії надають можливість оцінити ступінь сформованості пізнавальних і практичних умінь: їхній обсяг, засвоєння опорної теоретичної частини; повноту операційного складу кожного вміння; інтегрованість, стійкість, гнучкість, дієвість уміння. Особистісні критерії допомагають оцінити аксіологічний характер освітнього процесу: мотиви навчання, особистісний сенс отриманих знань; динаміку інтелектуального та фізичного розвитку; характер відносин із курсантами і викладачами, готовність до самоосвіти [12, с. 62–63].

На основі проведеного теоретичного аналізу, з'ясування сутності та структури готовності майбутніх офіцерів МВС до здійснення дій з охорони і забезпечення громадського порядку, аналізу функцій та завдань, що виконують майбутні офіцери МВС, за результатами бесід з викладачами й опитувань, а також на підставі особистих спостережень за роботою курсантів у навчальний і

позанавчальний час нами науково обґрунтовано та визначено критерії, на основі яких ми можемо провести діагностику рівнів сформованості готовності до здійснення дій з охорони і забезпечення громадського порядку: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний. Ураховуючи структуру готовності майбутніх офіцерів МВС до здійснення дій з охорони і забезпечення громадського, що складається з мотиваційного (інтерес та особистісна мотивація до професії правоохоронця, бажання і потреба у саморозвитку), когнітивного (система загальних та спеціальних знань, ерудованість), діяльнісного (практична готовність до здійснення професійних дій, використання набутого професійного досвіду) і рефлексивного (сформованість вольових професійних якостей, самоаналіз та коригування своїх дій) компонентів, нами здійснено структурування визначених компонентів та обрано такі критерії: мотиваційний, що охоплює мотиви ефективної професійної діяльності; когнітивний, який поданий системою професійних знань; діяльнісний, що охоплює професійні вміння і навички; рефлексивний, який містить уміння критично аналізувати власну діяльність та знаходити конструктивні шляхи її вдосконалення.

Для оцінки ефективності формування готовності в майбутніх офіцерів, що надасть змогу з одного боку визначити її реальний стан, з іншого – визначити конкретні напрямки і шляхи вдосконалення навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі, на основі кожного з обраних критеріїв ми сформулювали відповідні показники. Це надасть можливість об'єктивно оцінити результативність усього навчального процесу та проведеного педагогічного експерименту. Зміст і характеристика кожного з обраних критеріїв та показників сформованості готовності до здійснення дій з охорони і забезпечення громадського подано в таблиці.

Аналіз психолого-педагогічних досліджень свідчить про наявність різних підходів до визначення рівнів сформованості готовності. Зокрема, С. Яворський виокремив чотири рівні вияву професійної готовності курсантів до дій у нетипових ситуаціях: нульовий, перший, другий, третій. Перший рівень

(критичний) характеризує соціально необхідний мінімум якостей професійної діяльності. Третій – еталонну якість професійної діяльності (продуктивно-творчий). Другий рівень характеризує якості професійної діяльності і займає проміжне положення. Нульовий рівень засвідчує непридатність особистості до обраного виду професійної діяльності [5, с. 12]. Досліджуючи проблему формування готовності майбутніх офіцерів до управлінської діяльності, В. Уліч визначив такі рівні: бажаний, прийнятний, критичний та неприпустимий [12, с. 66].

Таблиця – Критерії та показники сформованості готовності до здійснення дій з охорони і забезпечення громадського порядку майбутніми офіцерами Міністерства внутрішніх справ

Критерії	Показники
Мотиваційний	Наявність професійно-значущих мотивів, бажання та прагнення бути професіоналом; бажання підвищувати свій особистісний і професійний рівень розвитку шляхом саморозвитку та самоосвіти; ставлення майбутнього офіцера до службової діяльності; знання військово-професійних цінностей і визначення їх місця у системі власних цінностей
Когнітивний	Знання законів, постанов, інструкцій та інших нормативно-правових актів, що визначають правовий статус органів управління і підрозділів МВС; усвідомлення функцій, прав та обов'язків підрозділів органів МВС з метою захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб; знання заходів особистої безпеки під час виконання службових обов'язків під час несення служби в слідчо-оперативних групах, оформлення матеріалів оперативно-розшукової діяльності, затримання злочинців, несення служби з охорони громадського порядку
Діяльнісний	Забезпечення захисту життя, прав, свобод, власності, законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних посягань шляхом прийняття виваженого рішення; здійснення у межах компетенції невідкладних заходів щодо охорони громадського порядку у разі виникнення стихійного лиха, аварій і катастроф, оголошення окремих місцевостей зонами надзвичайної екологічної ситуації, інших надзвичайних подій, а також для евакуації громадян, техніки, підприємств, установ та організацій; аналіз причин й умов, які сприяють учиненню злочинів у громадських місцях, уживання оперативно-профілактичних заходів до їх усунення
Рефлексивний	Усвідомлення себе як суб'єкта професійної діяльності; вияв позитивних особистісних якостей: відповідальність, дисциплінованість, спостережливість, рішучість, принциповість тощо; здатність аналізувати власні дії, критично ставитись до результатів діяльності; усвідомлення перспектив професійного зростання

На основі організації констатувального етапу дослідження й оціночної діяльності експертів нами виявлено стан розвитку та описано три рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів до охорони і забезпечення громадського порядку:

високий рівень сформованості готовності до охорони та забезпечення громадського порядку характеризується тим, що в діяльності офіцера МВС розвинено всі її компоненти, а саме: яскраво виражене особисте позитивне ставлення до майбутньої професійної діяльності; сформованість глибоких і стійких професійно-значущих мотивів професійної діяльності; задоволеність професійною підготовкою у вищому навчальному закладі; наявність високого ступеня відповідальності за результати своєї діяльності та прийняті рішення; орієнтація на співпрацю з колегами і представниками громадськості; законність, професіоналізм, дисциплінованість та рішучість у прийнятті оптимальних рішень в екстремальних ситуаціях; усвідомлення суспільної й особистісної участі у забезпеченні правопорядку; використання адекватних визначеним завданням послідовних та узгоджених методів професійної діяльності; вияви прагнення до саморозвитку і самовдосконалення; достатній рівень знань, необхідний для здійснення прогнозування змін у службовій та повсякденній діяльності підрозділів; знання нормативно-правових актів, що регламентують діяльність підрозділів МВС; розвинені комунікативні здібності як із керівництвом підрозділів, так і з колегами; сформовані вміння демократично вирішувати службові питання та вміння вести конструктивний діалог у конфліктних ситуаціях;

майбутні офіцери із **середнім рівнем** сформованості готовності до охорони і забезпечення громадського порядку: характеризуються наявністю позитивної професійної мотивації щодо необхідності результативного вирішення професійних завдань, але така спрямованість переважно має ситуативний характер та визначається мінливістю, спостерігається суперечливе ставлення до майбутньої професійної діяльності; відзначаються достатнім обсягом загально-професійних і спеціальних знань, які є достатньою мірою

систематизованими, однак не відзначаються глибиною, тому не завжди ефективно застосовують їх у практичних ситуаціях; володіють основними професійними поняттями, що зорієнтовані на міжпредметні зв'язки, типовими вміннями із захисту прав, свобод, життя громадян та себе особисто; мають не завжди об'єктивну і, зазвичай, завищену самооцінку досягнутого рівня знань; не завжди швидко та правильно орієнтуються в ситуації і гнучко реагують на її зміни; у професійному самовдосконаленні та саморозвитку виявляють інертність; в умовах, які потребують швидкого прийняття рішень, як правило, зберігають самовладання, дисципліну і витримку; у конфліктних ситуаціях дотримуються тактик компромісу та пристосування;

низький рівень характеризується тим, що готовність до здійснення дій із охорони і забезпечення громадського порядку у майбутніх офіцерів не є сформованою та відзначається низьким рівнем мотивації до майбутньої професійної діяльності. Ці майбутні офіцери характеризуються таким: низький рівень професійних знань; відсутність системно сформованих навичок; низький коефіцієнт професійних здібностей та якостей; прагнення вирішувати службові завдання шаблонно за відсутності творчого підходу; незацікавлене ставлення до службової діяльності, невпевненість у позитивному результаті своєї роботи; прагнення перекласти на інших відповідальність за неналежне виконання поставлених завдань; безвідповідальна поведінка, що послабляє морально-психологічний рівень підрозділу; відсутність прагнення до самовдосконалення, самоосвіти, саморозвитку; завжди завищена самооцінка своєї діяльності.

Запропонована система діагностики рівня сформованості готовності до охорони і забезпечення громадського порядку у майбутніх офіцерів МВС характеризується простотою та гнучкістю у застосуванні в практичній діяльності; надає можливість кількісно й якісно оцінити всі її компоненти та розширювати кількість показників, що підлягають оцінюванню.

Висновки. Отже, з метою визначення й обґрунтування критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності до здійснення дій з охорони і забезпечення громадського порядку нами досліджено та проаналізовано

теоретичні підходи з цієї проблематики і проведено узагальнення емпіричних даних з урахуванням особливостей підготовки майбутніх офіцерів МВС.

За допомогою розробленого діагностичного інструментарію видається можливим не лише визначити рівень сформованості готовності до здійснення дій з охорони та забезпечення громадського порядку, але й одночасно об'єктивно оцінити результативність роботи щодо реалізації завдань нашого дослідження з її цілеспрямованого формування.

Перспективами подальших розвідок у даному напрямку є експериментальна перевірка результативності формування готовності до здійснення дій з охорони і забезпечення громадського порядку у майбутніх офіцерів із використанням запропонованих критеріїв, показників та рівнів.

Список використаної літератури

1. Барабанщиков, А. В. Педагогическая культура офицера / Барабанщиков А. В., Муцынов С. С. – М. : Воениздат, 1985. – 159 с.

2. Вдовюк, В. И. Военно-педагогическая этика и совершенствование профессионально-этической подготовки советских офицеров : автореф. дисс. на соискание уч. степени д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 “Общая педагогика, история педагогики и образования” / В. И. Вдовюк. – М., 1983. – 28 с.

3. Діденко, О. В. Методичні рекомендації науково-педагогічному складу ВВНЗ щодо застосування інтерактивних технологій у післядипломній підготовці офіцерів з гуманітарних питань / Діденко О. В., Пулим В. О. // Збірник наукових праць № 64. Серія : педагогічні та психологічні науки / голов. ред. Є. М. Потапчук. – Хмельницький : Вид-во Нац. акад. Держ. прикордон. служби України імені Б. Хмельницького, 2012. – С. 99–101.

4. Кулакова, М. В. Формування готовності до професійної діяльності в майбутніх фахівців у вищих морських навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / М. В. Кулакова ; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – О., 2006. – 20 с.

5. Яворський, С. Х. Підготовка курсантів навчальних закладів МВС до професійних дій у нетипових ситуаціях оперативно-службової діяльності : автореф.

дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / С. Х. Яворський ; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – О., 2004. – 21 с.

6. Ожегов, С. И. Словарь русского языка / С. И. Ожегов ; под ред. Н. Ю. Шведова. – М. : Сов. Энциклопедия, 1973. – 846 с.

7. Професійна освіта: Словник : навч. посібник / уклад. С. У. Гончаренко та ін. ; за ред. Н. Г. Ничкало. – К. : Вища школа, 2000. – С. 149.

8. Булах, І. Є. Сучасні підходи до встановлення критерію “склав/не склав” у системі американських медичних ліцензійних іспитів / І. Є. Булах, І. М. Шило // Педагогіка і психологія. – 1997. – № 3. – С. 230–236.

9. Іщенко, Т. Д. Фахове навчання в системі безперервної аграрної освіти / Т. Д. Іщенко. – К. : Аграрна освіта, 2000. – 242 с.

10. Бунин, С. В. Совершенствование профессиональной подготовки будущих офицеров к выполнению служебно-боевых задач: на материале военного института внутренних войск МВД России : дисс. ... кандидата пед. наук : 13.00.08 / Бунин С. В. ; Новосиб. гос. пед. ун-т. – Новосибирск, 2005. – 225 с.

11. Маркова, А. К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М. : МГФ “Знание”, 1996. – 308 с.

12. Уліч, В. Л. Педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів до управлінської діяльності : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Уліч В. Л. ; Нац. акад. Держ. прикордон. служби імені Б. Хмельницького. – Хмельницький, 2007. – 236 с.

Рецензент: кандидат психологічних наук, доцент Лигун Н. В.

Стаття надійшла до редакції 03.04.2014.

Швец Д. В. Особенности диагностики сформированности готовности будущих офицеров Министерства внутренних дел к охране и обеспечению общественного порядка

В статье представлены результаты разработки и обоснования критериев и показателей сформированности готовности будущих офицеров к охране и обеспечению общественного порядка. Определено и раскрыто содержание высокого, среднего и низкого уровней сформированности этой готовности.

Ключевые слова: *готовность, критерии готовности, показатели, уровни сформированности.*

Shvets D. V. Diagnostic Features formation of readiness of the future officers of the Ministry of Internal Affairs to protect and maintain public order

The paper presents the results of development and justification of criteria and indicators formation of future officers to protect and maintain public order. The content of high, medium and low levels formation of readiness are determined.

Priority lines of higher education development in the conditions of cardinal changes in all state institutions are the search of effective ways for increasing of future officers' readiness level at executing their principal functions and professional aims. One of such aims is the protection and maintenance of public order as a component of law enforcing system activity for guaranteeing national security of the state and society.

In order to clear up the state of future officers' formed readiness at protecting and maintaining of public order we have carried out the selection of necessary pedagogical tools, we have also analysed a number of scientific researches on issue of choice of criteria and indexes for future officers' formed readiness at realizing their professional activity and forming important professional internals.

The goal of the article is the development and theoretical grounding of criteria and indexes by means of which it will be possible to define future officers' levels of formed readiness at protecting and maintaining of public order.

The results of our research have allowed drawing a conclusion that the choice of criteria for the estimation of formed readiness at protecting and maintaining of public order is the most important precondition for its functionality and is grounded on the necessity to determine a level of future officers' knowledge and mastering of necessary professional abilities and skills. Therefore at developing of these criteria we took into account both traditional requirements for the criteria, basic approaches in determination of indexes and classification of the criteria, and the newest approved methods of forming of criteria and indexes.

In order to clear up and ground the criteria, indexes and levels of formed readiness at protecting and maintaining of public order we have investigated and analysed theoretical approaches of this range of problems, and the general conclusion of empiric data has been drawn taking into account the special features of training of future officers of the Ministry of Internal Affairs.

By means of the developed diagnostic tools it seems possible not only to define the level of formed readiness at protecting and maintaining of public order but also at the same time to estimate objectively effectiveness of the work for realization of aims of our research from its purposeful formation.

Keywords: *willingness, readiness criteria, indicators, level of development.*